

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO
„DĖL PIETRYČIŲ AZIJOS DRAUGYSTĖS IR BENDRADARBIAVIMO SUTARTIES
RATIFIKAVIMO“ PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Pietryčių Azijos draugystės ir bendradarbiavimo sutarties ratifikavimo“ projekto (toliau – Ratifikavimo įstatymo projektas) tikslas – ratifikuoti 1976 m. vasario 24 d. Balyje priimtą Pietryčių Azijos draugystės ir bendradarbiavimo sutartį, pakeistą 1987 m. gruodžio 15 d. Filipinuose priimtu protokolu, 1998 m. liepos 25 d. Maniloje priimtu antruoju protokolu ir 2010 m. liepos 23 d. Hanojuje priimtu trečiuoju protokolu.

1976 m. vasario 24 d. Balyje Filipinų Respublika, Indonezijos Respublika, Malaizija, Singapūro Respublika ir Tailando Karalystė pasirašė Pietryčių Azijos draugystės ir bendradarbiavimo sutartį (toliau – Sutartis, ASEAN Draugystės ir bendradarbiavimo sutartis). Sutartis buvo iš dalies pakeista 1987 m. gruodžio 15 d. protokolu, 1998 m. liepos 25 d. – antruoju protokolu ir 2010 m. liepos 23 d. – trečiuoju protokolu, kurie, be kita ko, sudarė galimybę prie Sutarties prisijungti Pietryčių Azijai nepriklausančioms valstybėms ir regioninėms organizacijoms. Šiuo metu Sutarties šalys yra 58 valstybės, įskaitant Europos Sąjungą ir Europos Sąjungos valstybes nares Daniją, Graikiją, Liuksemburgą, Nyderlandus, Prancūziją, Suomiją, Vokietiją. Europos Sąjunga prie Sutarties prisijungė 2012 m. liepos 12 d. Apie ketinimą prisijungti prie Sutarties yra pareiškusios Lietuva, Lenkija, Latvija, Slovėnija, Slovakija ir dar kelios ES valstybės narės.

Vadovaujantis Sutarties 18 straipsnio 3 dalimi, iš dalies pakeista protokolais, visų Pietryčių Azijos valstybių – Brunėjaus Darusalamo, Filipinų Respublikos, Indonezijos Respublikos, Kambodžos Karalystės, Laoso Liaudies Demokratinės Respublikos, Malaizijos, Mianmaro Sąjungos Respublikos, Singapūro Respublikos, Tailando Karalystės, Vietnamo Socialistinės Respublikos ir Rytų Timoro Demokratinės Respublikos – sutikimu prie Sutarties gali prisijungti Pietryčių Azijai nepriklausančios valstybės ir regioninės organizacijos, kurių narės yra tik suverenos valstybės.

Atsižvelgiant į tai, pritarus Lietuvos Respublikos Vyriausybei 2025 m. kovo 19 d. pasitarime, buvo parengtas Lietuvos Respublikos kreipimasis į 2025 m. ASEAN pirmininkaujančią valstybę Malaiziją su prašymu prisijungti prie ASEAN Draugystės ir bendradarbiavimo sutarties.

Sutartis yra priskirtina ratifikuotinų tarptautinių sutarčių kategorijai vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 138 straipsnio pirmosios dalies 6 punktu. Pietryčių Azijos valstybėms pritarus Lietuvos prisijungimui prie Sutarties, teikiamo Ratifikavimo įstatymo projekto tikslas – įgyvendinti Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytas procedūras, būtinąs Lietuvai prisijungti prie Sutarties.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Užsienio reikalų ministerijos Tarptautinės teisės grupės (vadovė Ingrida Bačiulienė, tel. +370 706 529 10, el. p. ingrida.baciuliene@urm.lt) patarėja Ieva Kirkaitė (tel. +370 706 522 17, el. p. ieva.kirkaite@urm.lt) ir Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono grupės (vadovas Ričardas Šlepavičius, tel. +370 706 529 09) vyresnioji patarėja Kristina Babičienė (tel. +370 5 236 2697, el. p. kristina.babiciene@urm.lt) ir vyriausioji specialistė Juta Nalivaikaitė (tel. +370 5 236 2838, el. p. juta.nalivaikaite@urm.lt).

3. Dabartinis teisinis Įstatymo projekte aptartų teisinių santykių reguliavimas

Lietuva yra užmezgusi diplomatinis santykius su visomis ASEAN valstybėmis narėmis, reguliariai dalyvauja ES–ASEAN ministrų susitikimuose. Lietuvos ambasada Singapūro Respublikoje yra akredituota ASEAN organizacijai ir daugumai ASEAN valstybių narių – Indonezijos Respublikai, Kambodžos Karalystei, Malaizijai, Tailando Karalystei ir Vietnamo Socialistinei Respublikai. Lietuvos Respublikos ambasada Korėjos Respublikoje yra akredituota Filipinų Respublikai.

2023 m. liepos 5 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė pritarė Užsienio reikalų ministerijos parengtam Lietuvos Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono strateginių gairių „Už saugesnę, atsparesnę ir ekonominį augimą užtikrinančią ateitį“ projektui, kuriuo vadovaudamasi Lietuva aktyviai siekia sustiprinti savo bendradarbiavimą su regiono valstybėmis rengdama dvišales politines konsultacijas, aukšto lygmens vizitus, stiprindama bendradarbiavimą dvišaliuose ir daugiašaliuose formatuose, plėtodama ekonominius santykius, įgyvendindama kitas iniciatyvas – tiek dvišales, tiek per Europos Sąjungos instrumentus.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

ASEAN Draugystės ir bendradarbiavimo sutarties tikslas – puoselėti taiką, didinti stabilumą ir skatinti bendradarbiavimą regione, raginant taikiai spręsti ginčus, saugoti taiką, užkirsti kelią konfliktams ir stiprinti saugumą Pietryčių Azijoje. Sutarties preambulėje pabrėžiama būtinybė bendradarbiauti su visomis taikiomis tautomis Pietryčių Azijoje ir už jos ribų, siekiant prisidėti prie taikos, stabilumo ir darnos pasaulyje. Sutartimi sukurti taikinimo ir tarpininkavimo mechanizmai, nustatyta, kad Sutarties Šalys turi susilaikyti nuo grasinimo panaudoti jėgą ar jėgos panaudojimo. Be to, ASEAN Draugystės ir bendradarbiavimo sutartyje numatyta stiprinti bendradarbiavimą ekonomikos, prekybos, socialinėje, techninėje ir mokslinėje srityse, spartinti ekonomikos augimą regione skatinant Pietryčių Azijos šalyse labiau plėtoti žemės ūkį, pramonę ir prekybą, gerinti ekonomikos infrastruktūrą. Sutartimi raginama priimti regionines ekonominės plėtros ir tarpusavio paramos strategijas, palaikyti ryšius ir konsultuotis tarptautiniais bei regioniniais klausimais.

Prisijungus prie ASEAN Draugystės ir bendradarbiavimo sutarties, bus lengviau siekti Lietuvos ir ES bendrų tikslų, ypač susijusių su taikos saugojimu, konfliktų prevencija ir saugumo stiprinimu. Be to, prisijungimas paskatins ilgalaikių ekonominių, socialinių ir kitų abipusiškai naudingų ryšių su regiono valstybėmis užmezgimą ir plėtrą. 2027 m. spalio mėn. bus minimas ES ir ASEAN diplomatinis santykių užmezgimo 50-metis. Šia proga ES planuoja intensyvinti bendradarbiavimą su ASEAN ir jos narėmis, svarstoma pradėti derybas dėl ES ir ASEAN laisvosios prekybos sutarties. Glaudesnis ir intensyvesnis bendradarbiavimas su Pietryčių Azijos regiono valstybėmis visiškai atitinka 2023 m. patvirtintų Lietuvos Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono strateginių gairių dvasią ir tikslus. Šiame dokumente ASEAN įvardijama kaip kertinė partnerė, kurios įtaka skatinant regioninį stabilumą, dialogą ir bendradarbiavimą yra lemiamą. Prisijungimas prie Draugystės ir bendradarbiavimo sutarties leistų Lietuvai toliau gilinti partnerystę tiek su ASEAN organizacija, tiek su kiekviena iš jos valstybių narių. Taip pat Lietuvai prisijungus prie Sutarties būtų palankesnės sąlygos dalyvauti įvairiuose ES projektuose ir gauti atitinkamą finansavimą, nes tam tikrais atvejais prioritetą teikiamas šią Sutartį pasirašiusioms šalims.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta
Ratifikavus Sutartį neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo projekto priėmimas ir Sutarties ratifikavimas tiesioginės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai nedarys.

7. Galima priimto įstatymo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Ratifikavimo įstatymo įgyvendinimas tiesioginės įtakos verslo sąlygoms ir plėtrai nedarys, bet Lietuvos Respublikos prisijungimas prie Sutarties skatins politinį stabilumą ir suteiks Lietuvai politinio matomumo, kuris svarbus siekiant užmegzti ir plėtoti ilgalaikius ekonominius ir kitus abipusiškai naudingus ryšius su regiono valstybėmis.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams ir parengtas atsižvelgiant į Dvidešimtosios Vyriausybės programą (pvz., 361 punktą: „Plėtosime santykius su Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono šalimis“).

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios, kokius teisės aktus būtina priimti, priėmus teikiamą Įstatymo projektą

Priėmus Įstatymo projektą, priimti naujų, pakeisti ar panaikinti galiojančių teisės aktų nereikės.

10. Įstatymo projekto atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, Įstatymo projekto sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Naujų terminų, vertintinų Terminų banko įstatymo nustatyta tvarka, nėra.

11. Įstatymo projekto atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir yra suderintas su Europos Sąjungos teisės aktais.

12. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai

Priėmus Įstatymo projektą, priimti įgyvendinamųjų teisės aktų nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Valstybės biudžeto lėšų Įstatymo projektui įgyvendinti nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Ratifikavimo įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Pietryčių Azija“, „ASEAN“, „draugystės ir bendradarbiavimo sutartis“, „tarptautinė sutartis“, „sutarties ratifikavimas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
